

اظهار نظر کارشناسی درباره:
«لایحه اصلاح قانون حمایت صنعتی و جلوگیری از تعطیلی
کارخانه‌های کشور»

مشخصات لایحه

دوره یازدهم - سال اول

شماره ثبت:
۱۴۰

شماره چاپ:

تاریخ چاپ:

معاونت پژوهش‌های

اقتصادی

دفتر: مطالعات

اقتصادی

سایر دفاتر:

انرژی، صنعت و معدن

مشخصات گزارش

شماره مسلسل:
۲۲۰۱۷۲۶۴

تاریخ انتشار:
۱۳۹۹/۹/۵

مقدمه

«لایحه اصلاح قانون حمایت صنعتی و جلوگیری از تعطیلی کارخانه‌های کشور» در جلسه علنی شماره ۱۶ مورخ ۱۳۹۹/۵/۱۲ مجلس شورای اسلامی جهت سیر مراحل قانونی اعلام وصول گردید. آنچه با مطالعه لایحه فوق به دست می‌آید عدم وجود مقدمه توجیهی کافی در خصوص ضرورت پیشنهاد اصلاحیه مدنظر است. این لایحه درصدد است تا با تغییر برخی عبارت‌های مبهم و اضافه نمودن برخی عبارت‌ها که در مبنای حقوقی تعریفی برای آنها وجود ندارد و همچنین تغییر عباراتی که بتواند مغایرت‌های شرعی^۱ را رفع نماید، سه ماده از قانون ۱۴ ماده‌ای «حمایت صنعتی و جلوگیری از تعطیلی کارخانه‌های کشور مصوب ۱۳۴۳/۳/۱۹» را اصلاح نماید.

۱. متن لایحه پیشنهادی و مواد قانونی متناظر

متن لایحه پیشنهادی به همراه مواد قانونی متناظر آن به شرح ذیل است:

ماده واحده - قانون حمایت صنعتی و جلوگیری از تعطیلی کارخانه‌های کشور مصوب ۱۳۴۳/۳/۱۹ به شرح زیر (بیان شده در ستون اصلاحیه لایحه) اصلاح می‌شود:

۱. به نظر می‌رسد این لایحه در راستای برطرف کردن ایرادات شورای محترم نگهبان در خصوص سه مورد (موضوع) از این قانون که مطابق نظر شماره ۹۸/۱۰۲/۱۱۸۵۶ مورخ ۱۳۹۸/۶/۱۲ خلاف شرع شناخته شده ارائه گردیده است.

اصلاحیه لایحه	مواد قانون
عبارت «از میان افراد موثق و امین» بعد از عبارت «اعضای آن» اضافه می‌شود.	ماده (۱) - از تاریخ تصویب این قانون هیئتی به نام «هیئت حمایت از صنایع» مرکب از اشخاص زیر برای حمایت از صنایع داخلی و جلوگیری از تعطیل کارخانه‌های کشور در موارد مندرج در این قانون در وزارت اقتصاد تشکیل می‌گردد: ۱. نماینده وزارت کار و خدمات اجتماعی ۲. نماینده وزارت اقتصاد ۳. نماینده سازمان برنامه ۴. نماینده اتاق صنایع و معادن ایران ۵. یک نفر کارشناس در امور صنعتی یا اقتصادی به انتخاب وزارتین اقتصاد و کار و خدمات اجتماعی. این هیئت دارای شخصیت حقوقی بوده و اعضای آن به‌موجب پیشنهاد وزارتخانه‌ها و مؤسسات مذکور در فوق و تصویب هیئت وزیران تعیین می‌شود و تغییر یا تعیین جانشین آنها نیز به همان ترتیب عملی خواهد شد.
عبارت «شخص یا اشخاص طبیعی یا بالاترین مقام اشخاص حقوقی موضوع این ماده باید از میان افراد موثق و امین انتخاب شوند» پس از عبارت «تعیین نماید» اضافه می‌شود.	ماده (۲) - در هریک از موارد ذیل که منتهی به تعطیلی کارخانه شود هیئت می‌تواند شخص یا اشخاص طبیعی یا حقوقی را به‌عنوان مدیر کارخانه تعیین نمایند و شخص یا اشخاص مزبور در دوره اداره موقت امین محسوب و دارای اختیاراتی می‌باشند که از طرف هیئت تعیین می‌شود. الف) در مورد توقف - از روز صدور حکم توقف ب) در مورد صدور قرار تأمین ج) در صورت فوت یا حجر از تاریخ اعلام وزارت کار و خدمات اجتماعی در خصوص تعطیل کارخانه
عبارت «به ضمیمه سود متعلق به آن مطابق قانون عملیات بانکی بدون ربا (بهره) مصوب ۱۳۶۲/۶/۸ با اصلاحات بعدی» جایگزین عبارت «به ضمیمه بهره متعلق به آن» می‌شود.	ماده (۷) - هیئت حمایت از صنایع در موارد مذکور در این قانون می‌تواند با مؤسسه اعتباری دولتی یا خصوصی یا سازمان برنامه قراردادهای لازم به‌منظور تحصیل اعتبار مورد نیاز برای اداره موقت کارخانه‌هایی که مشمول مقررات اداره موقت می‌شوند منعقد نماید و وجوه مذکور به ضمیمه بهره متعلق به آن پس از وضع هزینه‌های عادی و جاری از جمله مطالبات کارگران و کارکنان مقدم بر هر نوع بدهی دیگر کارخانه اعم از ممتاز یا غیر آن و قبل از خاتمه عملیات اجرایی یا تصفیه امور ورشکستگی یا تعیین تکلیف نهایی در هر موقع که هیئت مقتضی بداند از منافع کارخانه و سایر اموال و دارایی آن قابل پرداخت و برگشت خواهد بود.

۲. برخی ملاحظات کارشناسی در خصوص لایحه

الف) در مقدمه توجیهی پیوست لایحه مطالبی در خصوص هدف از ارائه لایحه و دلایل آن بیان نشده است، لذا از این جهت مغایر بند «۹» سیاست‌های کلی نظام قانونگذاری و ماده (۱۳۱) قانون آیین‌نامه داخلی مجلس می‌باشد؛ لکن اگر وزارت صنعت، معدن و تجارت به‌عنوان وزارتخانه پیشنهاددهنده لایحه فوق بر آن است تا با فراهم ساختن شرایط قانونی و مقرراتی کافی، از فعالان کسب‌وکار حمایت نماید و برای آن دسته از اشخاصی که به هر دلیلی مجبور به تعطیلی بنگاه و کارخانه تولیدی خود می‌شوند، به‌عنوان حامی و کمک‌کننده عمل نماید، اکتفا به برخی اصلاحات عبارتی (آن هم در قانونی که مربوط به ابتدای دهه چهل شمسی با کارکردها و اقتضائات آن زمان است)، مطلوب نبوده و این قبیل لوایح نه تنها کمکی به بهبود وضعیت کلی فضای کسب‌وکار نخواهد کرد، بلکه مستمسکی جهت از اولویت خارج شدن اقدامات اساسی و بنیادین در این خصوص خواهد شد.

ب) به‌نظر می‌رسد اصلاحات مندرج در لایحه هیچ‌گونه تفاوت ماهوی در قانون و عملکرد آن ایجاد نخواهد کرد.

ج) عبارت‌های پیشنهادی برای افزوده شدن به مواد (۱) و (۲) قانون فاقد تعریف روشن و دقیق است؛ به‌عبارت دیگر تعریف «موثق و امین» بودن در خصوص اعضای هیئت حمایت از صنایع (ماده (۱)) و همچنین در خصوص مدیر کارخانه‌های تعطیل شده (ماده (۲)) دارای ابهام بوده و ملاک تشخیص موثق یا امین بودن افراد به‌صورت واضح و غیرقابل تفسیر بیان نشده است. اگر واژه‌های «موثق» و «امین» در این قانون به‌طور جداگانه با تبیین شاخص‌هایی برای افراد پیشنهادی تعریف می‌شد، اصلاح پیشنهادی لایحه می‌توانست در تصمیم‌گیری کارشناسی هیئت مزبور مفید باشد.

د) در خصوص پیشنهاد اصلاحیه برای ماده (۷)، شاخص «سابقه مدیریت در رشته فعالیت‌های صنعتی مشابه با زمینه فعالیت کارخانه مورد نظر» هم می‌تواند جزء شاخص‌های انتخاب قرار گیرد که در لایحه مورد توجه قرار نگرفته است.

ه) با توجه به اینکه در کل قانون مصوب فوق در سال ۱۳۴۳ چندین بار عبارت «اشخاص طبیعی» ذکر شده است، لیکن متناسب با شرایط روز و گذشت بالغ بر ۵۵ سال از تصویب چنین قانونی به کار بردن عبارت «اشخاص طبیعی» مبهم بوده و شاید مقصود «اشخاص حقیقی» است که در این صورت باید اصلاح شود.

و) اصلاحیه اشاره شده برای ماده (۷) قانون تنها سعی در رفع مغایرت ظاهری شرعی داشته است.

جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

در صورتی که هدف از ارائه این لایحه بهبود محیط کسب‌وکار و جلوگیری از تعطیلی کارخانجات با انتخاب افراد موثق و امین به‌عنوان مدیر جدید کارخانجات در معرض تعطیلی باشد، اصلاحات پیشنهاد شده به هیچ‌عنوان وافی به مقصود نیست. مضافاً اینکه اصلاحات مندرج در لایحه دارای ابهام بوده و به‌طور کلی قانون مزبور با شرایط روز و فضای حاکم بر محیط‌های اقتصادی و کسب‌وکار فعلی جامعه، انطباق ندارد و لازم است تا با ارائه لایحه‌ای مستقل توسط دولت این قانون مورد اصلاح جدی قرار گیرد. بر همین اساس پیشنهاد می‌شود کلیات این لایحه به‌دلیل ابهامات و همچنین ارائه پیشنهادهای اصلاحی متناسب با مشکلات فعلی کشور در خصوص تعطیلی کارخانه‌ها و واحدهای تولیدی، رد شود.